

DOIK-611-2/17/JS
(daw. DDK)

Warszawa, 08.03.2017

POSTANOWIENIE

I. Na podstawie art. 49 ust. 1 w związku z art. 99b ust. 2 w związku z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczyna wobec **Banku BGŻ BNP Paribas Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie** postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku ze stosowaniem przez Bank we wzorcach umów, aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych waloryzowanych/indeksowanych/denominowanych do walut obcych, postanowień umownych o treści:

A. „1. Stosowane przez Bank kursy kupna i sprzedaży walut obcych, zwane dalej „Kursami walut”, ustalone są w oparciu o średnie rynkowe kursy poszczególnych walut obcych obowiązujące na międzybankowym rynku walutowym, publikowane - z zastrzeżeniem ust. 2 - w serwisie informacyjnym Thomson Reuters, zwane dalej „Średnimi rynkowymi kursami walut”, oraz ustalone w Banku spready walutowe, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3.

2. W przypadku niepublikowania Średniego rynkowego kursu waluty w serwisie informacyjnym, o którym mowa w ust. 1, Bank ustala Kursy walut w oparciu o dane dotyczące Średniego kursu rynkowego kursu waluty publikowane w innym serwisie informacyjnym lub transakcyjnym. W takim przypadku w Tabeli kursów walut, Banku zamieszcza się informację z jakiego serwisu zaczerpnięte zostały dane dotyczące Średnich rynkowych kursów walut, w oparciu o które ustalono Kursy walut.

3. Kursy walut ustalane są w Banku z zachowaniem następujących zasad:

1) kurs sprzedaży waluty obcej zwany dalej „Kursem sprzedaży”, ustalany jest jako Średni rynkowy kurs waluty powiększony o spread walutowy ustalony dla sprzedaży waluty, zwany dalej „Spreadem walutowym sprzedaży”, który obliczany jest w następujący sposób:

Spread walutowy sprzedaży = Średni rynkowy kurs waluty x Współczynnik Korygujący Sprzedaży

[...]

2) kurs kupna waluty obcej, zwany dalej „Kursem Kupna”, ustalany jest jako Średni rynkowy kurs waluty pomniejszony o spread walutowy ustalony dla kupna waluty, zwany dalej „Spreadem walutowym kupna”, który obliczany jest w następujący sposób:

Spread walutowy kupna = Średni rynkowy kurs waluty x Współczynnik Korygujący Kupna

[...]

3) różnica pomiędzy, obliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w pkt 1 i 2, Kursem sprzedaży a Kursem kupna danej waluty stanowi Spread walutowy, będący sumą Spreadu walutowego sprzedaży i Spreadu walutowego kupna;

a) wartość Współczynnika Korygującego Kupna oraz Współczynnika Korygującego Sprzedaży, o których mowa w pkt 1 i 2, ustalana jest przez Bank w zależności od zmienności kursów na rynku międzybankowym, płynności poszczególnych walut oraz konkurencyjności oferowanych klientom kursów walut, przy czym wysokość ustalonych przy zastosowaniu tych współczynników: Spreadu walutowego sprzedaży lub Spreadu walutowego kupna nie może być wyższa niż 5% Średniego rynkowego kursu waluty, natomiast

b) Spreadu walutowego nie może być większa niż 10% Średniego rynkowego kursu waluty, z zastrzeżeniem, iż wysokość tych współczynników może ulec zmianie nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym”,

B. „8. Niezależnie od godzin określonych w ust. 7, Bank może sporządzić nową Tabelę kursów walut Banku, jeśli w okresie pomiędzy tymi godzinami nastąpiła - w odniesieniu do co najmniej jednej waluty wymienionej w Tabeli kursów walut Banku - zmiana Średniego rynkowego kursu waluty o co najmniej połowę wartości Spreadu walutowego sprzedaży lub Spreadu walutowego kupna w odniesieniu do obowiązującej tabeli”,

które to postanowienia mogą zostać uznane na za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r., poz. 380 ze zm.).

II. Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, niniejszym postanowieniem, zalicza w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z dnia 10 czerwca 2016 r. w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez Banki (tj. Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Polska Kasa Opieki Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Zachodni WBK Spółkę Akcyjną z siedzibą we Wrocławiu, Bank BGŻ BNP Paribas Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank BPH Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku, Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Getin Noble Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, mBank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie) klauzul dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.), tj.:

1. Postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 czerwca 2016 r. o wszczęciu postępowania wyjaśniającego;
2. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 czerwca 2016 r. zawiadamiające o wszczęciu postępowania wyjaśniającego;
3. Pismo Banku BGŻ BNP Paribas Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie z dnia 15 lipca 2016 r. wraz z załącznikami;

4. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28 lipca 2016 r.;
5. Pismo Banku BGŻ BNP Paribas Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie z dnia 19 sierpnia 2016 r. wraz z załącznikami;
6. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8 września 2016 r.;
7. Pismo Banku BGŻ BNP Paribas Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie z dnia 27 września 2016 r. wraz z załącznikami.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu”, „Prezes UOKiK”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez Banki (tj. Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Polska Kasa Opieki Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Zachodni WBK Spółkę Akcyjną z siedzibą we Wrocławiu, Bank BGŻ BNP Paribas Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank BPH Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku, Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Getin Noble Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, mBank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie) klauzul dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.; dalej także „uokik”).

Podstawę do wszczęcia postępowania stanowiły informacje otrzymane przez Prezesa Urzędu od konsumentów, będących stroną umów o kredyty hipoteczne waloryzowane do walut obcych, dotyczące dowolności w ustalaniu przez Banki kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

W toku prowadzonego postępowania, pismem z dnia 10 czerwca 2016 r., Prezes Urzędu wystąpił do Banku BGŻ BNP Paribas Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie (dalej także „Bank”) o przekazanie informacji, czy we wzorcach umów kredytów hipotecznych waloryzowanych do walut obcych lub w załącznikach do nich (m.in. regulaminach, tabelach) bądź we wzorcach aneksów stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., zamieszczone jest postanowienie dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych oraz czy konsumenci mogą zweryfikować na podstawie ww. postanowień poprawność wyliczeń stosowanych przez Bank. Tym samym pismem Prezes Urzędu wezwał Bank do przekazania odpowiednich wzorców umów wraz z załącznikami.

W odpowiedzi, pismem z dnia 15 lipca 2016 r. Bank wskazał, że postanowienia dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych stosowane są we wzorcach aneksów do umów produktów hipotecznych zawartych w walutach wymiernych, w tym w EUR i CHF. W załączeniu do pisma Bank przekazał odpowiednie wzorce.

We wzorcu aneksu do umów kredytów i pożyczek hipotecznych wyrażonych w walutach obcych, obowiązującym począwszy od dnia 29 kwietnia 2015 r., stosowanym przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., o nazwie „Wzór aneksu dotyczący zmiany waluty spłaty kredytu

do umowy kredytu/ pożyczki udzielonej w walucie. Aneks Nr ... do umowy kredytu/pożyczki Nr ... z dnia ...”, znajdowały się postanowienia o treści:

„§ 4. Zasady ustalania kursów walut w Banku

1. Stosowane przez Bank kursy kupna i sprzedaży walut obcych, zwane dalej „Kursami walut”, ustalane są w oparciu o średnie rynkowe kursy poszczególnych walut obcych obowiązujące na międzybankowym rynku walutowym, publikowane - z zastrzeżeniem ust. 2 - w serwisie informacyjnym Thomson Reuters, zwane dalej „Średnimi rynkowymi kursami walut”, oraz ustalone w Banku spready walutowe, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3.

2. W przypadku niepublikowania Średniego rynkowego kursu waluty w serwisie informacyjnym, o którym mowa w ust. 1, Bank ustala Kursy walut w oparciu o dane dotyczące Średniego kursu rynkowego kursu waluty publikowane w innym serwisie informacyjnym lub transakcyjnym. W takim przypadku w Tabeli kursów walut, Banku zamieszcza się informację z jakiego serwisu zaczerpnięte zostały dane dotyczące Średnich rynkowych kursów walut, w oparciu o które ustalono Kursy walut.

3. Kursy walut ustalane są w Banku z zachowaniem następujących zasad:

1) kurs sprzedaży waluty obcej zwany dalej „Kursem sprzedaży”, ustalany jest jako Średni rynkowy kurs waluty powiększony o spread walutowy ustalony dla sprzedaży waluty, zwany dalej „Spreadem walutowym sprzedaży”, który obliczany jest w następujący sposób:

Spread walutowy sprzedaży = Średni rynkowy kurs waluty x Współczynnik Korygujący Sprzedaży

[...]

2) kurs kupna waluty obcej, zwany dalej „Kursem Kupna”, ustalany jest jako Średni rynkowy kurs waluty pomniejszony o spread walutowy ustalony dla kupna waluty, zwany dalej „Spreadem walutowym kupna”, który obliczany jest w następujący sposób:

Spread walutowy kupna = Średni rynkowy kurs waluty x Współczynnik Korygujący Kupna

[...]

3) różnica pomiędzy, obliczonymi zgodnie z zasadami określonymi w pkt 1 i 2, Kursem sprzedaży a Kursem kupna danej waluty stanowi Spread walutowy, będący sumą Spreadu walutowego sprzedaży i Spreadu walutowego kupna;

a) wartość Współczynnika Korygującego Kupna oraz Współczynnika Korygującego Sprzedaży, o których mowa w pkt 1 i 2, ustalana jest przez Bank w zależności od zmienności kursów na rynku międzybankowym, płynności poszczególnych walut oraz konkurencyjności oferowanych klientom kursów walut, przy czym wysokość ustalonych przy zastosowaniu tych współczynników: Spreadu walutowego sprzedaży lub Spreadu walutowego kupna nie może być wyższa niż 5% Średniego rynkowego kursu waluty, natomiast

b) Spreadu walutowego nie może być większa niż 10% Średniego rynkowego kursu waluty, z zastrzeżeniem, iż wysokość tych współczynników może ulec zmianie nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym”.

W ww. wzorcu umowy znajdowały się również postanowienia o treści:

„§ 4. Zasady ustalania kursów walut w Banku

7. Bank sporządza każdego dnia roboczego dwie Tabele kursów walut Banku, a mianowicie:

1) pierwszą, obowiązującą od godz. 8.45, oraz

2) ostatnią, obowiązującą od godz. 16.15,

z uwzględnieniem ust. 8 i 9.

8. Niezależnie od godzin określonych w ust. 7, Bank może sporządzić nową Tabelę kursów walut Banku, jeśli w okresie pomiędzy tymi godzinami nastąpiła - w odniesieniu do co najmniej jednej waluty wymienionej w Tabeli kursów walut Banku - zmiana Średniego rynkowego kursu waluty o co najmniej połowę wartości Spreadu walutowego sprzedaży lub Spreadu walutowego kupna w odniesieniu do obowiązującej tabeli”.

Jednocześnie w pismach z dnia 19 sierpnia 2016 r. oraz 27 września 2016 r. Bank przekazał następujące informacje m.in.:

- Bank w sposób precyzyjny wskazuje zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut stosowanych w umowach kredytu, w szczególności klient ma możliwość ustalenia konkretnej wartości średniego kursu waluty przyjętej dla danej waluty w oparciu o kurs sprzedaży lub zakupu (znane są bowiem zarówno wartość kursu sprzedaży, jak i kursu kupna w tabeli Banku, oraz zastosowane współczynniki korygujące będące konkretnymi wartościami i również publicznie dostępnymi) oraz porównania tych danych z danymi publikowanymi w serwisie Thomson Reuters. Klient ma zatem możliwość zweryfikowania danych przyjętych przez Bank.

- Serwis informacyjny Thomson Reuters oznacza dane rynkowe publikowane przez Thomson Reuters (Markets) Europe SA w jej serwisach informacyjnych, np. w systemie Thomson Reuters Eikon. Klient może w oparciu o powyższe dane próbować samodzielnie wyliczyć kursy tabelowe, o ile na bieżąco śledzi zmiany notowań kursów walut. Według informacji posiadanych przez Bank, system Thomson Reuters Eikon jest systemem płatnym wykorzystywanym przez Bank jako profesjonalistę z uwagi na konieczność posiadania danych zmieniających się w czasie rzeczywistym (co do zasady bowiem systemy dostarczające dane zmieniające się w czasie rzeczywistym na rynku giełdowym OTC¹ są systemami płatnymi).

- Wysokość Współczynnika Korygującego Kupna (WKK) i Współczynnika Korygującego Sprzedaży (WKS) jest ustalana przez Zarząd Banku w oparciu o takie czynniki jak: zmienność kursów na rynku międzybankowym, płynność poszczególnych walut oraz konkurencyjność oferowanych klientom kursów walut. Nie istnieje wzór matematyczny pozwalający na wyliczenie wprost wysokości WKK oraz WKS. Dane stanowiące podstawę do ustalania WKK i WKS (zmienność kursów walutowych, płynność walut, konkurencyjność kursów Bank) mają charakter wielowymiarowy i nie ma jednolitej formuły, która pozwoliłaby sprowadzić wszystkie zmienne do jednego mianownika. Obecna wysokość współczynników WKK i WKS obowiązuje od dnia 1 lipca 2015 r., a maksymalny poziom marży ustalony dla kursów walut jest jednym z najniższych na rynku, a Bank jako jeden z nielicznych na rynku informuje klientów o wysokości faktycznie stosowanej marży (wysokości współczynnika WKK i WKS).

- W zakresie postanowień dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut określonych we wzorcu aneksu, Bank nie umożliwia konsumentom możliwości samodzielnego kształtowania treści tych postanowień.

---

¹ W piśmie z dnia 19 sierpnia 2016 r. Bank wyjaśnił, że jest to rynek pozagiełdowy - Over-the-counter market.

- Nowa tabela Kursów Walut jest publikowana każdorazowo przed momentem rozpoczęcia jej obowiązywania, który jest podany w nagłówku tabeli kursów. Dla potrzeb dokonania przeliczeń walutowych zgodnie z brzmieniem wzoru aneksu dotyczącego zmiany waluty spłaty kredytu do umowy kredytu/pożyczki udzielonej w walucie obcej, zastosowanie mają wyłącznie pierwsza lub ostatnia tabela kursowa publikowana przez Bank w terminach określonych w aneksie (odpowiednio o 8.45 lub o 16.15).

Zgodnie z treścią art. 23a uokik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (dalej także „kc”). Pod pojęciem tego typu postanowień (określanych również jako „abuzywne”), na gruncie powyższego przepisu należy rozumieć postanowienia, które **kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy**. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

A zatem, dla stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcach umów zawieranych z konsumentami² niedozwolonych postanowień umownych niezbędne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia poniższych przesłanek:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- postanowienia stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę nie są indywidualnie uzgodnione,
- postanowienia nie dotyczą sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- postanowienie stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumenta rażąco naruszając jego interesy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów posiada możliwość oceny, czy dane postanowienie spełnia przesłanki określone w art. art. 385¹ § 1 kc, na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - tj. w szczególności na gruncie art. 23b uokik, zgodnie z którym Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a uokik.

Status przedsiębiorcy

Bank prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 11571. Posiada zatem status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829). W konsekwencji dysponuje także statusem przedsiębiorcy na gruncie unormowania art. 4 pkt 1 uokik.

Brak indywidualnego uzgodnienia

W przypadku postępowania w sprawie uznania postanowienia za niedozwolone przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru

---

² Konsumentem w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ kc w związku z art. 4 pkt 12 uokik).

kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Bankiem a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta bowiem obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Bank wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

Główne świadczenia stron

Za główne świadczenia stron umowy kredytu należy uznać świadczenie kredytodawcy polegające na przekazaniu kwoty kredytu i świadczenie kredytobiorcy polegające na spłacie kwoty kredytu wraz z wynagrodzeniem. W ocenie Prezesa Urzędu, przedmiotowe postanowienia nie określają zatem głównych świadczeń stron. Postanowienia określające zasady ustalania kursu wymiany walut, choć związane z ww. świadczeniami, odnoszą się jedynie do tego, jak ma być ustalana ich wysokość.

Niemniej jednak, należy mieć na uwadze, że kwestionowane klauzule są niejednoznaczne. O ich niejednoznaczności przesądza fakt, że konsumenci - nawet jeśli literalnie rozumieją kwestionowane postanowienia - nie są w stanie ocenić i zweryfikować poprawności wysokości ustalonego przez Bank wynagrodzenia, które ten zastrzeże z tytułu uprawnienia do ustalania kursu wymiany walut.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszanie interesów konsumenta

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04 (Lex nr 159111).

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ kc wskazując, iż rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków słabszej strony, czyli konsumenta.

Analizowane w niniejszym stanie faktycznym postanowienia mogą przyznawać Bankowi uprawnienie do dowolnego wpływania na wysokość świadczeń ustalonych w umowie. Kursy zarówno kupna, jak i sprzedaży waluty, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, określane są każdorazowo w Tabeli kursów Banku sporządzonej przez Bank, przy czym sposób ustalenia tych kursów jest niejasny, a dodatkowo zależy od czynników arbitralnie przyjętych przez Bank. Oznacza to, że w omawianym przypadku przedsiębiorcy została przyznana jednostronna możliwość ustalania kryteriów oddziałujących na wysokość świadczenia stron. W niniejszej sprawie zatem za możliwe

naruszenie dobrych obyczajów Prezes UOKiK przyjmuje tworzenie postanowień umownych, które mogą godzić w równowagę kontraktową stron, zaś rażące naruszenie interesów może polegać na wprowadzeniu daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. W ocenie Prezesa Urzędu, ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umowy powinny być oparte na obiektywnych i dostępnych dla konsumenta kryteriach, a sposób ich ustalania musi być możliwy do zweryfikowania przez konsumenta pod kątem prawidłowości.

Ad I.A

Stosowane przez Bank kursy walut ustalane są w oparciu o „średnie rynkowe kursy poszczególnych walut obcych obowiązujące na międzybankowym rynku walutowym, publikowane w serwisie informacyjnym Thomson Reuters”. Na wstępie należy zauważyć, że brak jest definicji „średnich rynkowych kursów poszczególnych walut obcych obowiązujących na międzybankowym rynku walutowym”. Pojęcie to nie znajduje odzwierciedlenia w przepisach prawa ani w innych obiektywnych i dostępnych źródłach informacji. Omawiane sformułowanie nie zostało w żaden sposób wyjaśnione i pozostawia wątpliwości interpretacyjne. Co prawda Bank wskazał, że kursy te są publikowane w serwisie informacyjnym Thomson Reuters, jednak w postanowieniu nie zostało sprecyzowane, w jaki sposób należy rozumieć wyrażenie „serwis informacyjny Thomson Reuters” (m.in. brak jest jakiegokolwiek informacji na temat tego, w którym dokładnie miejscu konsument może znaleźć opublikowane kursy walut obcych stanowiące źródło ustalania kursów walut w Banku i z jakiego konkretnie serwisu Bank korzysta). Co więcej, Bank wskazał, że Serwis informacyjny Thomson Reuters oznacza dane rynkowe publikowane przez Thomson Reuters (Markets) Europe SA w jej serwisach informacyjnych, np. w systemie Thomson Reuters Eikon. Z informacji przekazanych przez Bank wynika jednocześnie, że Thomson Reuters Eikon jest systemem płatnym wykorzystywanym przez Bank jako profesjonalistę. Oznacza to, że przy ustanawianiu kursów walut, Bank korzysta m.in. z systemów transakcyjnych dostępnych wyłącznie dla banków oraz innych instytucji będących profesjonalnymi uczestnikami rynku. Konsument nie mają dostępu do danych znajdujących się w powyższym systemie transakcyjnym, zatem nie mogą zweryfikować prawdziwości i poprawności danych prezentowanych przez Bank. Co nie mniej istotne, konsument nie mają możliwości, na podstawie kwestionowanych klauzul, samodzielnego ustalenia, w oparciu o które serwisy Bank dokonuje wycień. Rodzi to uzasadnione ryzyko, że kursy dewiz są ustalane przez Bank w arbitralny i nieprzewidywalny dla konsumentów sposób. W ocenie Prezesa Urzędu, Bank ustalając kursy walut obcych, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, musi opierać się na obiektywnych, dostępnych i możliwych do zweryfikowania przez konsumenta danych.

Co równie istotne, Bank zastrzegł także, że „w przypadku niepublikowania Średniego rynkowego kursu waluty w serwisie informacyjnym, o którym mowa w ust. 1, Bank ustala Kursy walut w oparciu o dane dotyczące Średniego kursu rynkowego kursu waluty publikowane w innym serwisie informacyjnym lub transakcyjnym. Niezależnie od zakwestionowanej w poprzednim akapicie możliwości odwołania się przez Bank do niejednoznacznego i nieweryfikowalnego źródła, jakim jest „serwis informacyjny Thomson Reuters” oraz faktu, że pojęcie „średniego rynkowego kursu waluty” nie znajduje odzwierciedlenia w obiektywnych źródłach informacji, omawiane postanowienie budzi dodatkowe zastrzeżenia Prezesa UOKiK. W ocenie Prezesa Urzędu, postępowanie się niejasnym i nieprecyzyjnym sformułowaniem o treści „inny serwis informacyjny lub transakcyjny”, rodzi uzasadnione ryzyko, że Bank będzie mógł wybrać dowolne,

niemożliwe do przewidzenia przez konsumenta źródło danych, z którego skorzysta przy ustalaniu kursów walut. Konsument nie ma przy tym żadnej gwarancji i pewności, że wybrane przez Bank źródło będzie obiektywne, dostępne i możliwe do weryfikacji. W ocenie Prezesa Urzędu, w omawianym przypadku konsument może być narażony na nieprzewidywalne zmiany dotyczące istotnego parametru umownego, bez możliwości zweryfikowania ich zasadności w oparciu o jakiegokolwiek obiektywne kryteria. Należy także podkreślić, że omawiane postanowienie przyznaje Bankowi uprawnienie do arbitralnego i dowolnego wyboru innego źródła danych, na podstawie którego ustalane są kursy walut w Banku, natomiast konsument nie ma żadnego wpływu na tę decyzję.

Kursy walut obowiązujące w Banku wyliczane są w oparciu o „średnie rynkowe kursy walut” i wartość Współczynnika Korygującego Kupna (WKK) oraz Współczynnika Korygującego Sprzedaży (WKS). Zgodnie z postanowieniami zawartymi we wzorcu aneksu, wartości WKK i WKS ustalane są przez Bank w zależności od zmienności kursów na rynku międzybankowym, płynności poszczególnych walut oraz konkurencyjności oferowanych klientom kursów walut. Jednocześnie, należy mieć na uwadze, że sformułowania o treści: „zmienność kursów na rynku międzybankowym”, „płynność poszczególnych walut” i „konkurencyjności oferowanych klientom kursów walut” są określeniami niejasnymi, nieprecyzyjnymi i niemożliwymi do zweryfikowania przez konsumentów. Brak jest jakichkolwiek definicji omawianych pojęć. Co nie mniej istotne, Bank wskazał, że nie istnieje wzór matematyczny pozwalający na wyliczenie wprost wysokości WKK oraz WKS. Na podstawie kwestionowanych klauzul, konsumenci mają wiedzę jedynie na temat tego, że wysokość tych współczynników może ulec zmianie nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym. W związku z tym, należy stwierdzić, że Współczynnik Korygujący Kupna oraz Współczynnik Korygujący Sprzedaży wyznaczone są przez Zarząd Banku w sposób dowolny i arbitralny oraz w oparciu o niemożliwe do identyfikacji kryteria. Co za tym idzie, konsumenci nie są w stanie skontrolować prawdziwości i poprawności prezentowanych przez Bank danych. Zostają oni narażeni na nieprzewidywalne zmiany, bez możliwości ich zweryfikowania w oparciu o jakiegokolwiek obiektywne mierniki.

Bank zastrzegł, że wysokość Spreadu walutowego sprzedaży oraz Spreadu walutowego kupna nie może być wyższa niż 5% Średniego rynkowego kursu waluty, natomiast wysokość Spreadu walutowego nie może być większa niż 10% Średniego rynkowego kursu waluty. Jednak należy stwierdzić, że kwestionowane postanowienie pozornie precyzuje sposób ustalania przez Bank omawianych danych, wskazując jedynie ich maksymalne wartości procentowe. Konsumenci, mimo tego postanowienia, nie mają możliwości samodzielnego wyliczenia (w oparciu o dostępne i obiektywne źródła) każdorazowo obowiązujących wartości pozwalających ustalić kursy walut obowiązujące w Banku.

Ad I.B

Na mocy kwestionowanej klauzuli Bank zastrzegł, że niezależnie od godzin określonych w postanowieniu (tj. godziny 8.45 oraz godziny 16.15), może sporządzić nową Tabelę kursów walut Banku, jeśli w okresie pomiędzy tymi godzinami nastąpiła - w odniesieniu do co najmniej jednej waluty wymienionej w Tabeli kursów walut Banku - zmiana Średniego rynkowego kursu waluty o co najmniej połowę wartości Spreadu walutowego sprzedaży lub Spreadu walutowego kupna w odniesieniu do obowiązującej tabeli. Mając na uwadze rozważania poczynione w odniesieniu do sformułowania o treści „średni rynkowy kurs waluty” oraz sposobu ustalania wartości Spreadu walutowego sprzedaży i Spreadu walutowego kupna zawarte w pkt Ad I.A niniejszego uzasadnienia, omawiane

postanowienie budzi dodatkowe obiekcje Prezesa UOKiK. Kwestionowana klauzula pozwala Bankowi na dokonanie modyfikacji obowiązującej Tabeli kursów walut w nieprzewidywalnym dla konsumenta momencie. Jednocześnie, konsument nie ma żadnego wpływu i możliwości reakcji na takie działanie Banku. Należy podkreślić, że analizowane postanowienie może przyznawać Bankowi uprawnienie do dokonywania omawianych zmian jedynie w momencie, który będzie najbardziej korzystny ekonomicznie dla Banku. Konsument nie ma przy tym żadnej gwarancji, że w sytuacji odwrotnej - najbardziej korzystnej dla konsumenta - Bank zmodyfikuje obowiązującą Tabelę. Na marginesie, należy również mieć na uwadze, że Bank nie wskazał momentu publikacji Tabel obowiązujących w Banku, wyznaczając jedynie w niektórych przypadkach moment ich sporządzenia. W ocenie Prezesa UOKiK, konieczne jest nie tylko wskazanie we wzorcu umowy dokładnej, precyzyjnej i jednoznacznej liczby Tabel obowiązującej danego dnia, ale także konkretnego, szczegółowego momentu publikacji każdej z nich.

Powyższe może prowadzić do wniosku, że klauzule stosowane przez Bank dotyczące zasad ustalania kursów wymiany walut wskazane w pkt I.A i pkt I.B sentencji postanowienia mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszać interesy konsumentów. Analizowane postanowienia mogą wprowadzać rażąco dysproporcję praw i obowiązków stron, przyznając jedynie jednej z nich uprawnienie do dowolnego ustalania kryteriów wpływających na wysokość świadczeń stron, przy jednoczesnym odebraniu drugiej stronie możliwości do weryfikowania poprawności działania silniejszej strony umowy.

Reasumując, informacje będące w posiadaniu Prezesa Urzędu dają podstawę do przyjęcia, iż stosowane przez Bank postanowienia wzorców umownych opisane w sentencji niniejszego postanowienia, mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Mając powyższe na uwadze, postanawia się jak w sentencji.

Na niniejsze postanowienie zażalenie nie przysługuje.

Otrzymuje:

1. Bank BGŻ BNP Paribas Spółka Akcyjna
ul. Kasprzaka 10/16
01-211 Warszawa
2. a/a